

ИЗСЛЕДВАНЕ НА БИЗНЕС-СЕКТОРА В БЪЛГАРИЯ

/София, февруари-март 2003 г./

В периода 28 февруари – 24 март 2003г. социологическа агенция Витоша Рисърч проведе изследване на корупцията сред представители на стопански организации в България. По метода персонално стандартизирано интервю бяха анкетирани представители на 447 фирми/ организации в страната.

Реализираното проучване е част от Системата за мониторинг на корупцията (СМК) на *Коалиция 2000*. Основна цел на проекта е периодичното представяне на информация, даваща възможност за изводи относно размера на корупция в страната, както и за свързаните с нея нагласи, оценки и очаквания. Изследванията предоставят и обратна връзка за ефективността на антикорупционните инициативи в българското общество и дават оценка за ефективността на конкретните антикорупционни действия на Коалиция 2000.

В настоящото изследване бизнесмените имаха възможност да опишат случаите на корупция, с които са се сблъскали по време на своята практика във фирмата, в която работят в момента. В *Таблица 1* са представени споделените от интервюираните лица корупционни практики. Отговорите не са редактирани и са дадени в автентичен вид. Към всеки от тях е посочена големината на фирмата според броя на постоянно заетите в нея и основния отрасъл, в който тя оперира.

Таблица 1.

Отрасъл	Брой заети на пълно работно време във фирмата	Бихте ли описали с няколко думи най-яркия случай на корупция, с който сте се сблъскали от момента, в който работите в тази фирма до сега
Търговия на едро	Брой заети 11 – 50	Митнически служител поиска пари, за да обработи навреме /през работното му време/ документи за износ.
Услуги	Брой заети 2 - 10	В кметствата при издаване на разрешителни, одобряване на проекти и екзекутиви, получаване на скици за строеж съм чакал повече от 2 месеца.
Индустрия (древна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 2 - 10	В съда протакат делата за узаконяване на постройката като цех, вече четири години. При смените на наредбите, трябва много пари за разрешителни и узаконяване. Наредбите да траят поне за 10 години.
Услуги	Брой заети 2 - 10	Работя по държавни поръчки и не ми се случва да искам услуги и да давам подкупи. Само при начални фази на създаване на фирмата имаше.
Търговия на едро	Брой заети 2 - 10	Има случай на голяма конкуренция, като фирми, които не са регистрирани официално, не плащат данъци, но ни конкурират, като продават наша стока и съсипват бизнеса. Това трябва да се контролира. Нямаме възможност да лобираме – нямаме закрила от закона.
Търговия на едро	Брой заети 2 - 10	Няма пропуснат случай – винаги се налага да плащам.
Търговия на едро	Брой заети 2 - 10	Работната заплата не влияе върху корупцията и нейната цена. Изискването на много документи удължава веригата и предполага даването на повече пари.

Комунални услуги (електроенергия, газ, вода и др.)	Брой заети 2 - 10	При участие в търгове, когато ценовите ни предложения не могат да бъдат конкурирани, поръчката не се възлага на фирмата ни. Пак в данъчните служби трябва да си изряден в счетоводството и данъците, а техните действия и актове са ненормални.
Търговия на дребно	Брой заети 11 - 50	Искане на подкуп в Свиленградската митница.
Селско, горско стопанство и риболов	Брой заети 11 - 50	Непрекъснато в Данъчното подразделение искат пари, а работата не се извършва съгласно обещаното.
Търговия на едро	Брой заети 11 - 50	Предварително решен конкурс с активно участие на общинска администрация. Конкурсът беше за закупуване на обект /бензиностанция/.
Търговия на дребно	Брой заети 11 - 50	Корупция при данъчното администриране.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 101 - 250	При издаване на разрешение за ползване на обект са ги разкарвали докато накрая са им показали, че трябва да се "отчетат".
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 51 - 100	Изкупуване на жито /пшеница/ от минали години с намалени качествени показатели, но на актуални, високи цени.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 251 - 500	Свързано най-вече с изкупуването на тютюните.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заете над 500	За сключване на договори с научни институти – включване на техни висши представители в наши разработки.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 11 - 50	При отпускане на кредит ми бе поискан процент от кредита, за да мога да го получа.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 11 - 50	Дело за незаконно строителство. Проблеми с местната общинска администрация във връзка със строителство.
Търговия на дребно	Брой заети 2 - 10	В митницата: сума – 100 лв. за да освободят по-бързо пратката.

Търговия на дребно	Брой заети 2 - 10	Толкова е масова корупцията, че не може нищо да ме изненада. Изключение са само фирмите с чуждестранно управление.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 11 - 50	При пренасяне стоки през границата задължително се плаща част от спестеното от недекларирани стоки и занижени митнически стойности. Това е ежедневие при вноса от Турция и Китай.
Търговия на едро	Брой заети 11 - 50	Строително-монтажни дейности и приватизация.
Транспорт	Брой заети 2 - 10	За получаване на Акт 16 за сградата, в която сме, платих 5000 лв.
Услуги	Брой заети 2 - 10	Юрист в министерство поиска подкуп за уреждане на административен акт и лобиране пред министър – 15%.
Търговия на дребно	Брой заети 11 - 50	За да мога да си паркирам колата пред магазина и да не ми я вдига паяка непрекъснато плащам на полица.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 51 - 100	Няколко пъти сме водили дела срещу наши служители с доказани действия донесли вреда на дружеството и съдът взема решение в тяхна полза при очевидни доказателства. След това по-висшите съдебни инстанции отменят тези решения като абсолютно незаконосъобразни, но въпреки това по-нисшите инстанции ги издават, което ме кара да мисля по какъв начин са взети решенията.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 101 - 250	В митницата при всеки наш износ намират хиляди причини да ни мотаят, да ни забавят, да искат още някакъв документ, за да ни принудят да им платим.
Индустрия (дребна и преработваща промишленост, производство)	Брой заети 11 - 50	През последната година им е било попречено да спечелят търг, чрез който е щяло да се осигури работа на 200 души работници, които впоследствие са отишли на борсата.
Търговия на едро	Брой заети 2 - 10	Против корупцията съм, искат непрекъснато, но аз отказвам да работя по този начин.
Селско, горско стопанство и риболов	Брой заети 2 - 10	Управителят на фирмата споделя, че непрекъснато, когато отиде в министерството му искат подкупи, за да извършат услугата, от която се нуждае фирмата, но той не иска да афишира това, защото се страхува от последици за бизнеса си и отказа да отговаря като ме отпрати към другите си служители. Освен това каза, че не вярва, че с нещо ще се променят нещата, ако бъде откровен.
Услуги	Брой заети 11 - 50	Конкурс, организиран от Световната банка. За спечелването му е било подсказано, че трябва да се плати, но впоследствие конкурсът се е провалил.

Търговия на едро	Само респондента	Високопоставена служителка в банка ми предложи отпускане на кредит срещу 25% от сумата, като тя се наема да изготви фалшиви трудови договори за мен и гарантите. Същата дама е отишла при мой познат собственик на фирма с подобно предложение. Това е възможно най-наглия случай на корупция, на който съм попадал.
Услуги	Брой заети 11 - 50	Млада, красива дама, работеща на отговорна длъжност във фирма – потенциален клиент поиска 2800 лв., за да получим поръчка. Така била работила преди нас с наш конкурент. Нашата фирма получи 5300 лв. за извършването на услугата/поръчката. Чухме, че скромната млада дама оперирала така смело и с доста големи бюджети /напр. 1.5 млн./.
Строителство	Брой заети 2 - 10	Получаване на процент от договора, за да сме избрани за изпълнител в процедура по ЗОП. Това се случва все по-често особено през изминалата 2002 г. в големи държавни фирми и министерства.
Търговия на едро	Брой заети 11 - 50	Малко преди Коледа трябваше да регистрирам фирма по ДДС. Данъчните ме изумиха с претенциите си. Цифрата беше безумно висока.
Услуги	Брой заети 2 - 10	Създаване на прекомерно големи пречки за получаване на разрешения в ХЕИ и ДВСК и клиентите са принудени да плащат подкупи. Колкото повече процедури – толкова повече е вероятността да се плаща. Препоръка: Да се облекчи режима за одобряване на строителство и за въвеждане в експлоатация на обектите. Досега, това е административен ад
Търговия на дребно	Брой заети 2 - 10	Корупцията при катаджиите – искат голяма сума – противозаконно.
Селско, горско стопанство и риболов	Брой заети 2 - 10	За да работя по договор в кооперация Х - /дълбока оран/ - 2000 дкр платих x 1 лв. на декар.
Търговия на дребно	Брой заети 2 - 10	С митническите власти при получаване на пратка - имаше спор за количеството на стоката. Три дни камионът стоя неразтоварен и накрая след като установиха, че няма нарушения, пак поискаха 200 лв.
Търговия на дребно	Брой заети 2 - 10	Във връзка с ДДС имаше издадена фактура от фирма "Х" – София на стойност над 10 000 лв. Фирмата "Х" и моята фирма подлежаха на санкция. При данъчната проверка данъчният инспектор поиска 12 000 лв. Наложиха се да платя сумата.
Услуги	Брой заети 11 - 50	Нашата фирма не получава много поръчки /малки и големи/, защото чрез корупция поръчките се вземат от други /по-големи/ фирми. Предприятието ни има машини, но няма пари за плат. Всички поръчки се разиграват по върховете на властта.